اختر

مطبعه و اداره خانهٔ ﴿ اختر ﴾
در راستهٔ بابعالی است نمرهٔ ﴿ ۲۵ ﴾
درکارهای متعلق باداره به آقا محمد طاهر
رجوع میشود .
اسامیٔ وکلای کرام در ممالك دور و نزدیك
کاهی درصفحهٔ آخرین نکاشته خواهد شد .
روز پنجشنبه ٦ محرم‌الحرام سنه ۱۲۹۸
۲۷ تشرین‌ثانی‌رومی و۹ ماه دیسامبر ۱۸۸۰

﴿ تعرفهٔ بدلات سالیانه ﴾
دارالسعادهٔ اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیکر ممالك محروسهٔ عثمانی ۱۵ قروش صاغ
ممالك محروسهٔ ایران ان
ممالك هندوستان و بنادر روپی نقره
ممالك روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالك اروپ و عربستان ۲۵ فرانك
یك نسخه ٦۰ پاره‌است
اجرت پوست همه جابعهدهٔ اداره است .

﴿ این‌نامه ازهرکونه‌وقایع و اخبار و از سیاسیات و پولیتیك و علم و ادب و دیکر منافع عامه سخن می‌کوید . هفتهٔ یکبارطبع می‌شود . اوراق ﴾
﴿ و نوشتجات سود مند را بامتنان می پذیرد . درنوشتن کاغذهایی که‌ازخارج میرسد اداره آزاداست . کاغذی‌را که نوشته نمی شود ﴾
﴿ صاحبش نباید استرداد بکند . کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهد شد . ﴾

﴿ عرض مخصوص ﴾

نخستین‌نسخه‌ایست ازسال هفتم‌انتشار این‌نامهٔ کرامی که‌بیاریٔ ایزد پاك ازسال نو یکهزار و دویست ونود وهشت هجری بطبع وانتشار آن ابتداء میکنیم . سپاس بی قیاس خدای را‌نبازر که‌موفق مسلك مستقیم ومقاصد راست وقویم بطور یکه ازروز نخست پیشنهاد خود نموده بودیم عمل ستقرار این‌نامه‌را سرانجام داده بقدر مقدور درخشنود ساختن مشترکین کرام و وکوشش بعمل آوردیم امیدواریم پس ازاین هم بیاریٔ خدای وهمت دوستان صادق وهموطنان موافق کاررا بدین وتیره وبل‌بهتر ونیکوتر پایان‌ببریم . باینکه روی همرفته ازحضرات مشترکین دور و نزدیك که‌ازراه قدر دانی اظهار میل ورغبت بمطالعهٔ این اخبار نامهٔ ظاهر فرموده‌اند کمال شکرکذاری‌را داریم ولی ازهموطنان بازمتوقع آنیم که‌بیش‌از پیش‌بترویج این کرامی‌مقصود‌ماهمت‌فرموده‌حسن توجه‌خودشانرا در بارهٔ اختر که‌درحقیقت‌عالم‌اسلامیت‌وانسانیت‌را خادمی است صداقت کذار ومصاحبی است‌شیرین کفتار دریغ نفرمایند ودر پیشرفت امر ادارهٔ آن آنچه شایستهٔ شان بلند ایشان‌است رفتار فرموده وظیفهٔ سالیانه‌ان‌را بطور پیشکی التفات فرموده این مقرری جزوی‌را بوقت وهنکام مستقیما و یابواسطهٔ حضرات وکلای کرام باداره برسانند ومارا بدین وسیله مرهون منت خودشان داشته فتوت وجوانمردی وانسانیت سیملت خواهی وترقی پروری خودشانرا ظاهر وازند .

ازحضرات وکلای کرامی اختر که در ممالك دور و نزدیك‌هستند نیز ملتمس وخواهشمندهستیم چنانکه از روز نخست زحمت وکالت‌را در عهده کرفته‌اند لطف‌خودشانرا‌مبذول آورده‌پیش‌ازپیش حمت قبولفرموده صورت حساب سالهای کذشته‌رابطوروا‌ضح‌مرقوم‌وباداره‌روانه‌فرمایند که مراتب معلوم کردد و از حضرات‌مشترکین آنانکه وجه‌سال پیش‌و یا پیشتری را نداده‌اندپس ازین‌نسخه‌بایشان‌ندهندو کسانیکه‌ازراه‌قدردانی‌طالب این‌نامهٔ کرامی‌هستندچنانکه‌در فوق‌عرض‌شداین جزؤی بدل سالیانهٔان‌را پیشکی لطف فرمایند که از دادن این مبلغ جزوی تفاوتی درحال ایشان نخواهد شد ولی عمل اداره را ازآن انتظام تمام حاصل میشود و علاوه موجب تشویق و ترغیب هیئت اداره و مزید غیرت و اقدامات آنان خواهد شد .

و نیز این یکی واضح است که درجهٔ ترقی و آکاهی هر ملت ومملکت منوط بکثرت‌اخبار نامها است . دوام واستقرار و ازدیاد روزنامها نیز بسته برغبت اهالی و مطالعه کنندکان‌است که درحقیقت این یکی مانند لازم و ملزوم‌است و ما نچه وظیفهٔ اخبارنکاری و ملت خواهی است‌بقدرمقدوربعمل‌میآوریم . پس‌هموطنان را است که ایشان نیز وظیفهٔ خودرا در پیشرفت عمل اداره وتشویق مابعمل بیاورند .

باری حضرات‌وکلای کرام‌را دو باره‌زحمت عرض میدهد که‌لطفا صورت حسابهای کذشته‌را مع اسامیٔ کرامیٔ حضرات مشترکین مرقوم داشته وکسانی‌را که‌ازحضرات بدل سال کذشته و پیشتری‌را نداده اند بایشان هرکس که‌باشد روزنامه ندهند واسامی ایشانرا نیز نوشته باداره بفرستند که‌نام آنان‌را ازدفتر اداره قلم کشیده شود وازاشخاصیکه طالب مطالعهٔاختر هستند نیز بدل قیمت همین سال ۱۲۹۸ را پیشکی مطالبه فرمایند مکر از اشخاص محترم چند که‌سمت استثنا دارند .

(مدیراداره‌ٔ اختر)

قطعهٔ مادهٔ تاریخی است که‌ازمحرر ین اختر میرزا مهدی درضمن تبریك سال جدید انشاد نموده‌است .

﴿ پادشاه دادکر فرمانروای بحر و بر ﴾
﴿ سایهٔ یزدان شهنشاه جهان عبدالحمید ﴾

﴿ آنکه‌خلاق‌جهان‌دراین زمان انقلاب ﴾
﴿ ذات پاکشرا برای راحت‌خلق‌آفرید ﴾

﴿ میشدی کشور کنون‌پامال‌یأجوج‌ستم ﴾
﴿ کرنبودی رای ملك آرای‌وی‌سدی‌سدید ﴾

﴿ تابجنبد آسمان وتا بکردد سال وماه ﴾
﴿ شوکت‌واقبال‌روزا فزون‌شه‌بادامزید ﴾

﴿ سر برآورد ازپی‌تاریخ سالش‌بخت‌کفت ﴾
﴿ سعدباد عبدالحمیدخانرا زهی‌سال جدید ﴾

۱۲۹۸

تلگرافها

﴿ ارلندن ۲۷ ذی‌حجه ﴾ بمناسبت بازشدن مجالس جمعیت هواخواهان وضع پولیتیك وزرای سابق انکلستان لورد سالسبری وزیر خارجیه سابق خطابهٔ خوانده ضمنا اظهار داشته است که • هرگاه بهواخواهی یونانستان قوت لشکری بکار برده‌شود هرآینه چنان است که برخلاف عهدنامهٔ برلین حرکتی کرده‌شده‌است • بنابراین لازم‌است که‌مطالبات یونانستانرا حد معینی قراردادهآید •

﴿ ازرؤم ایضاً ﴾ درمجلس مبعوثان ایتالی درمقابل یکصد وهشتاد وهشت‌رای باکثریت دویست و بیست ویکرای ازهیئت وزرای حاضر اظهار خشنودی وخاطر جمعی کرده شده‌است •

دریك فابریك توتون حریق واقع‌شده‌فابریك مذکور بکلی‌سوخته‌است •

﴿ ازاسما عیلیه ایضاً ﴾ از بیست ویکم ماه تشرین ثانی فرنکی تا آخر ماه مذکور ازقنال سویش چهل و هفت فروند کشتی عبور نموده ازکشتیهای مذکور یك ملیون وهشتادهزار فرانك رسم‌مرور گرفته‌شده‌است •

﴿ ازلندن ۲۸ ذی حجه ﴾ اخبار نامهٔ (دیلی تلکراف) میکوید • پس ازآنکه قره‌طاغیها داخل اولکون شدند در باب امنیت وآزادی‌مسلمانان آنجا ازجانب دولتها (پروتوکولی) نوشته شده ضمیمهٔ عهد نامهٔ برلین کرده خواهد شد •

کشتیهای جنکی روس وانکلیس که‌درخلیج دریای وندیك بودند فصل زمستانرا درلنکرکاه (پیره) بسرخواهندبرد •

﴿ ازپاریس ایضاً ﴾ وزیر خارجیهٔ فرانسه درمجلس مبعوثان درجواب سؤالی کفته است‌که • همراهی فرانسه باتفاق دولتها برای نکاهداریٔ صلح وآسایش اروپ وسیلهٔ بسیار خوبی و بهترین تامینات دراینباب است • علاوه برآن اظهار داشته‌است که‌دولتها بحکومت یونان سپارش نموده‌اند در باب مسئلهٔ حدود اقدام بجنك نکنند و بموجب قرار داد کونکرهٔ برلین دولتهای اروپ درمیان دولتین عثمانی و یونان برای انجام دادن مسئلهٔ تحدید حدود اجرای توسط خواهندنمود

بنابراین درمجلس مذکور درمقابل یکصد وهفده‌رای باکثریت سیصد وهفت رای ازهیئت حاضر وزرای فرانسه بیان امنیت وخشنودی کرده شده‌است •

﴿ از بکرش ایضاً ﴾ پرنس دیمتر کیفا بریاست مجلس اعیان رومانیا انتخاب کرده شده‌است •

﴿ازباؤزیش(دریای‌ادریاتیك)۲۹ذی‌حجه﴾ امیرالمأسیور کوماندان کشتیهای مختلط جنکیٔ دولتها بمناسبت تسلیم شدن اولکون بحکومت قره‌طاغ لزوم متفرق شدن کشتیهارا بیان نموده است •

حرکت کشتیها فرهابوقوع‌خواهد رسید•

﴿ از پاریس ایضاً ﴾ جناب اسعد بیك افندی سفیر دولت عثمانی امروز ازوزیر خارجیهٔ فرانسه دیدن‌کرده‌است •

﴿ ازبرلین ایضاً ﴾ ازجانب دولتها بتازه‌کی دولت یونانرا نصیحت داده شده است که‌ازحرکات معتدل دوری نجوید • زیرادولتهارا دربارهٔ یونانستان حسن‌توجه حاصل شده‌است درصورتیکه ازحرکات معتدله تجاوز نماید وحدوث اشکالاترا سبب‌بشود حسن‌توجه اروپ دربارهٔ حکومت مشارالیها زایل خواهد کردید •

﴿ ازباؤزیش ایضاً ﴾ کشتی جنکی (ویکتوریا) نام‌انکلیس پس ازحرکت نمودن ازاینجا برای کرفتن زغال بلنکرکاه (مالطه) خواهد رفت وازآنجانیز بهندوستان عزیمت خواهدنمود •

داخلیه

از جانب سفرای دولتهای بزرك یك کاغذ مشترکی بباب‌عالی فرستاده شدد است • درکاغذ مذکور از بابعالی بمناسبت تسلیم (اولکون) خواهش نموده اند که برای تحدید حدود سواحل آنجا کومیسیونی تشکیل کرده‌شود •

واپور (قوقاتریس) مامور معیت سفارت انکلیس روزسه‌شنبهٔ کذشته ازلنکرکاه‌درسعادت بجانب بندر (شیره) حرکت نموده است •

از جانب سفیر اسوج نوروج شب‌شنبهٔ آینده یك‌مهمانیٔ شب نشینی داده خواهدشد•ازدیروز بمدعوین کارت دعوت فرستاده شده است •

از قراریکه اخبارنامهای وین میکویند (مسیو ریورو یلسون) انکلیسی‌که از مشاهیر کارآکاهان امور مالیه است بدرسعادت‌خواهد آمد • کویا مومی‌الیه دربارهٔ مالیهٔ دولت‌علیهٔ عثمانی سمت مامور یتی نیز داشته است •

چند روز پیش ازاین با واپور پوست روس از (وارنه) بقدر شصت خانوار مهاجرین اسلام بدرسعادت وارد شده است •

جناب (مسیو کوشن) سفیر دولت انکلیس دیروز طرف عصر از درسعادت‌بجانب لندن حرکت نموده است •

میکویند سفیر مشارالیه درماه کانون ثانی فرنکی آینده دوباره باسلامبول خواهد برکشت• ولی اینکه شایع شده بود سفیر مشار الیه بطور دائمی سمت سفارت اسلامبولرا خواهد داشت اصل ندارد باهمهٔ این باز سفارت مشارالیه بطور موافت خواهد بود •

اخبار نامهٔ (ماسیس) از جانب اداره بیهٔ مطبوعات تا مدت یکماه تعطیل شده‌است • سبب تعطیل اخبارنامهٔ مذکور بجهة این بوده است

که برخلاف منافع دولت علیهٔ عثمانی مقالهٔ نوشته بوده است ٠

﴿ تصحیح ﴾

درنسخهٔ پنجشنبهٔ گذشته درصحیفهٔ ۳۷۰ در اواخر ستون میانی لفظ (شور) سهوا (شورش) ترتیب یافته است ٠

روز قبل ازجانب وزارت جلیلهٔ دولت علیهٔ ایران در باب بی‌نظمی حدود بغداد وقتل وغارت بعضی اززوار ومال التجارهٔ ایرانیان درخاك عثمانی تلگرافنامهٔ بسفارت کبرای دولت علیهٔ ایران رسیده‌است صورت تلگرافنامهٔ مذکوررا عینا درذیل مینویسیم ٠

صورت تلگرافنامه

جناب معین‌الملك سفیر کبیر مقیم اسلامبول

دوقطعه تلگراف ازکرمانشاه وخانقین رسید ٠ یکی آنکه یکدسته زوار خراسانی بحکومت عارض شدند که نزدیك سرپل جعیتی بسرآنها ریخته مبالغی مالشانرا برده قریب سی نفر ازآنهارا بقتل رسانیده‌اند حکومت بنجاه تومان بآنها داده روانه نمود ٠ یکی دیگر مابین قلعهٔ (سبزی) وقراولخانهٔ حدود عثمانی یك دسته سوار بسر قافله ریخته هشت رأس قاطر وچهار بارقالی ومال زواررا بغارت برده‌اند ٠ روزدیکر باز یکدسته برسرزوار ریخته قریب بیست وپنج نفر مجروح ومقتول نموده اموالشانرا تاراج نموده اند ٠ باظهار کمال موافقت دولت علیهٔ عثمانی این کونه حوادث غیرمترقبه خیلی بعیداست ٠ اکر بی‌نظمیهای حدودساوجبلاغ وارومیه ومراغه‌را متعذر بحسارت شیخ عبیداه باید شد اولیای آن دولت در باب این بی‌نظمیها چه عذر خواهند داشت و مسئولیت آن باکیست ٠ آنجناب قویاومصرا درمقام مطالبهٔ اموال منهوبه و دیهٔ مقتولین برآمده با اولیای آن دولت مذاکره و احکام مؤکده و مؤثره بوالی بغداد صادر نمایند که مرتکبین را تنبیه کامل نموده و اموال منهوبه را مسترد و برای امنیت آینده نظمی بکذارد که زوار بتواند بآزادی ذهاب و ایاب نمایند ٠ اعلا حضرت اقدس همایون پادشاهی دراین مقوله خیلی متاثر شده اند و مخصوصا مقرر فرمودند که با آنجناب تلگراف مؤکد کرده منتظر قرار محققانه و منصفانهٔ اولیای آن دولت میباشند ٠ اکر از اینطرف نسبت برعیت آنها این عمل صادر میشد سفیر آنها چه میکردو با یامذاکره ومشاهره بکجامیرسید شماهم همان طور درمقام مطالبه برآید وازانجام عمل خبربدهید ٠

فی ۲۷ ذی‌حجه سنه ۹۷

امضا

وزیر خارجیه

رقعه‌ایست که از جانب مستشاری سفارت دولت علیه ایران رسیده است ٠

مدیرمحترم ادارهٔ اخترزا بزحمت مخصوص مصدع میشوم ٠

درنسخهٔ اختر مورخه بیست و هشتم ماه ذی‌حجه الحرام و بشمارهٔ ۵۰ درضمن ورقهٔ نوشته بودید که درهنکام مسئلهٔ زایلهٔ جنك آخری جمعی انبوه از جوانان و داوطلبان ایران بجنك و جدال رفتند و جناب جلالتمآب معین الملك سفیرکبیر ازاینحالت اهالی ایران اغماض فرمودند ٠ چونکه سفارت سنیهٔ کبرا ابدا از داوطلب رفتن اهالی ایران بجنك خبری نداشت ٠ و این فقره برئیس ومرؤسین سفارت نامعلوم بود لهذا این سهو محض را خواهش دارم درنسخهٔ آینده تصحیح فرمایید ٠

امضا

(مستشار سفارت کبری)

﴿ جواد ﴾

(جریدهٔ حوادث) در یکی از نسخهای پیشتریٔ خود نوشته است که ٠ از روزعصیان کردها چاپارهای ایران نمیتوانند از ارضروم با آنطرف بکذرند ٠ بنابراین تاتار (چاپار) های اوسترپا کارمیکنند نوشتجات و مراسلات بواسطهٔ پوست اوسترپا ارسال و مرسول میکردد ؟ نمیدانیم (جریدهٔ حوادث) این حوادث‌را ازکجا کرفت ٠ باری سخن همان است که عرض کردیم خبرازخانهٔ خودمان نداریم ٠ از آنروزی که درخاك ارضروم هنکامهٔ جنك روس اتفاق افتاد نوشتجات ایرانیان و سایرین با پوست اوستر یا بایران میرود آنهم نه بواسطهٔ تاتار (چاپار) بل باقتضای مقاوله نامهٔ که ادارهٔ پوست ایران با ادارهٔ پوست اوسترپا کرده است که آنهم ازراه دیکر نقل میشود نه ازراه ارضروم ٠ خلاصه درجهٔ اطلاع داخلیٔ جریده ازاین قبیل است. تاچه رسد باطلاعات خارجیهٔ او ٠

ازقراریکه اخبارنامها نوشتند هفته کذشته درجزیرهٔ (مدللو) بعضی ازاهالی (قالونیا) بچند نفرماهی کیر تبعهٔ دولت ایتالی هجوم آورده زد وخوردی درمیان آنان شده چندنفر ازتبعهٔ ایتالی زخمدار کردیده است ٠ بنابر این قونسل دولت ایتالی ازسعادت مآب کمال بیك افندی متصرف جزیره در اینباب ترضیه خواسته است متصرف مومی‌الیه ازدادن ترضیه امتناع نموده است ٠ پس قونسل دولت مشارالیها مراتب رابجناب کونت کورتی سفیر ایتالی مقیم درسعادت خبرداده ازمتصرف مشارالیه اظهارشکایت نموده است ٠ سفیر مشارالیه نیز فقره‌را بدربار ایتالی خبر داده از جانب حکومت ایتالی کشتیٔ جنکیٔ زرهدار (رؤم) نام بلنکرکاه شیره فرستاده شده است ٠ علاوه برآن سفیر مشارالیه بموجب دستورالعمل حکومت متبوعهٔ خوداجرای این تکالیف چهارکانه را که ذیلا نوشته میشود از بابعالی خواسته است و مهلتی نیز دراین ضمن معین شده است هرکاه تا انقضاً مدت مهلت تکالیف مذکوره اجرا نشود کشتیٔ مذکور از بندر (شیره) حرکت نموده بلنکرکاه (مدللو) رسیده بخود نمایی خواهدپرداخت ٠ این است مطالب چهارکانهٔ سفیر مشارالیه ٠

نخست ٠ کسانی‌را که درفقرهٔ زدوخورد مدخلیت دارند از جانب حکومت سنیه بموجب قانون و نظام کیفرداده آید ٠

دوم ٠ خسارتی که دراینباب بماهی کیرهای ایتالی وارد آمده است تضمین بشود ٠

سوم ٠ برای اینکه به بیرق ایتالی بی احترامی کرده شده است رسما ترضیه داده شود ٠

چهارم ٠ متصرف مدللو عزل بشود ٠

ازقرار یکه اطلاع حاصل شد ازجانب بابعالی هیئت کومیسیونی برای تحقیق این فقره تشکیل یافته و بآنجا فرستاده شده است . (اخبارنامهٔ کوریه دوریان) میکوید ازجانب سفارت ایتالی (مسیو کو برناتین) قونسل ازمیررا نیز دستورالعمل داده شده است که درتحقیقات کومیسیون مذکور حاضر بوده باشد .

بعضی ازکهنه محجبین کوشه وکنار بترقیات تازه همانا کلك روزنامه نکاری کوشه وکنار بدست کرفته ودرنسخهٔ مورخهٔ ۲۸ ذی حجه روزنامهٔ ترجمان حقیقت میکوید . (دیپلوماتهای کوشه وکنار که افکار سیاسیهٔ خود شانرا مستغنی ازتصحیح واصلاح میانکارند جزای عمل رؤسای اکراد از تبعهٔ عثمانی را که بدان طرف کذشته بشقاوت اقدام نموده واینك مظاوعة مراجعت نموده اند میخواهد) ازقرار یکه شنیده ومی بینم مراجعت آنان محض انقیاد نبوده چه اکر مطاوعت میداشتند نخست ممنوع از کذشتن بایران وریختن خون چندین هزار مسلمین وارامنه که بهیجوجه دولت عثمانی برآن راضی نبوده ونیست می شدند نه (بعدخراب البصره) که این همه خونها بناحق ریخته شده رسوایی ونادانی مسلمین درچنین موقعی عالم را فراکرفت واز پیش روی تادیبات ایران کریختند و بخاك عثمانی آمدند ومصححین کوشه وکنار بتصحیح حرکتی بدین بزرکی که اصلاح پذیر نیست اقدام نموده شق را مطاع . ودزدرا ملتجی . مفسدرا . مصلح . وخونی را مصاب قلمداد می نمایند .

﴿ زیر چادر مرد رسوا وعیان ﴾
﴿ راست مانند شتر بر نردبان ﴾

﴿ ورقه ﴾

پیشتر (جریدهٔ حوادث) کاغذی بعنوان چندنفر ازعلما نشر کرده درضمن مطلب طعن باخبارنامهٔ (فرهنك) منطبعهٔ اصفهان کرده بود که کازت مسلمان نیست . ماهم بواسطهٔ رقعه که لطفا دراختر درج نمودید تعرض باین سخن کرده اورا دعوت بمحاکمه نمودیم درثانی درنسخهای جریده و (وقت) دیدیم که اعتذار ازآن عبارت کرده شده واعتراف کرده اند که این لفظ سهوا نوشته شده است . فی المثل میبایست نوشته شود (فرهنك مسلمان عزته سی اولدیغی) بخطا (اولمدیغی) ترتیب شده است . بنابراین خواهش دارم این فقره را درصحیفهٔ خودتان یاد داشت نمایید که نویسندکان آن کاغذ این طور عذر خواهی کردند تا آنکه هرکاه مطلب بممالك محروسهٔ ایران برود برادران دراعتقاد سابق خودشان درحق بعض علما که صاحبان کاغذ مذکور بوده اند باقی نمانند وبدانند که ماهم اغماض کردیم وایشان نیز غباری دردل راه ندهند چون اخبار نامهای ترکی بهمه جای ایران نمیرود این زحمت را قبول خواهید کرد .

﴿ امضا ﴾
﴿ ن .. ع .. ﴾

﴿ ورقهٔ دیکر ﴾

خدمت مدیر ادارهٔ (اختر) زحمت عرض میدهم .

این بنده از اهالی سلماس و دیرکاهی است که در اسلامبول بکار تنباکو فروشی می پردازم و ازکسب حلال خودکذران و شکر یزدان روزی رسان مینمایم و چیزی جز پیشرفت کار و رواج بازار خود نمی اندیشم و چون این مقصود را درایمندت بدوستی این دودولت اسلام رو براه یافته ام همواره باین آرزو و نیازم که صفا و یکانکی اینـدو دولت وملت روز بروز روی بازدیاد و دوام نهد و هرقدرکه در روزنامهای ترکی که قدرت خواندن نشانرا دارم حکایت وصحبت از اتحاد اسلام می یابم نوعی برمن خوش میآید که آنرا دو باره سه باره میخوانم . دراینروزها می بینم یك هنکامهٔ کردی این مقدمهٔ مقدسه را بکلی برهم زده مطبوعات عثمانی طریقهٔ غریبی پیش کرفته است . روزنامها این امر را ازجهتی بتحریك دولتهای روس و انکلیس خاصة بانکلیس نسبت میدهند هی پستا مسئلهٔ بایزیدی در جنك عثمانی باروس پیش آورده و بعصیان و شقاوت آکراد ازدولت ایران کیفر میکشند وهی این قول را تکرار و تجدید میکنند که روسها در بایزید محصور بودند ایرانیان آنان را برآورد ازاین رواست که شیخ عبیداه تبعه ومقیم خاك دولت عثمانی بجزا دادن اینعمل برخواسته است دراینصورت باز تهمت بدولت انکلیس وارد میآید ؟

﴿ اف علی عقو لکم ﴾
﴿ ثلثم العنقا والغیلان ﴾

مقدمهٔ قضیه ونتیجهٔ قول جریدهٔ چهل ساله خندهٔ کودکانرا درخور است و بس . چه این ادعای جریده ازهرجهتی مجعول ومردود بسوی اواست دولت انکلیس را دراین امر مدخلی نیست وایرانیان هم بمحصورین اعانت نکرده بلکه ازهمشهریان و برادران من که باسم ورسم اغلبی را میتوانم نام برد محض تقاضای کسب مهمات وآذوقه بقشون عثمانی رسانده اند والان هم مزد مقرر برحسب قونتورات ومهر بزرکان لشکر عثمانی که دردست دارند نرسیده است وکرسنه راه میروند . درمقابل طلب آنان ادارهٔ عسکریه باداره مالیهٔ ومالیه بعسکریه میاندازند وتجار طربزو وارضروم حاضرند که توپهارا بدوش میکشیدند وجوانان ازهمشهریهای من که داوطلب بجنك رفته وخدمت کرده نشان ومنصب کرفته برکشتند و ولاة عثمانی زنانن معقودهٔ آنانرا باوجود حل بهانهٔ قرار دادشورای دولت بزور کرفته بدیکران داده تلافی نمودند درمیانند وهمه را دردکان تنباکو فروشیٔ من نام ونشان مبرهن وعیان است . جریده بعمر چهل سالهٔ خود نطق پرداز میشود . کو بیا ازاین تنباکوجی هم بشنو . (کلك مانیز زبانی و بیانی دارد) تاریخ بخوان وبه بین دولت عثمانی درعلیهٔ ایران چها که نموده ودولت ایران درجستجوی اتحاد با اوچه قدرها فروتنی که نکرده ومن حاضرم ادعای خودرا بمستندات قویه ازنامها ومعاهدات که دولت عثمانی با طوائف ودول بسته ونوشته بنمایم اکر میخواهی بکویم و یکی یکی نشان بدهم ولی هنوز کفتن و یادآوری نمودن را منافیٔ منافع کسب تنباکو فروشیٔ خود میدانم

راستی جواب مسئلهٔ دیکر ازجریده ماند که میکوید . دولت ایران درجنك باروس بدولت عثمانی که اسلام است معاونت نکرد بلی این حق را دارد جلهٔ که بیك نقطهٔ اسلام وارد میآید همهٔ مسلمین باید درآن نقطه اتحاد نمایند ولی باید دید جنك وارد آمد یا جنك را وارد آوردند ودراد بر حسب اسلامیت حقی داشتند و ازمسلمین چنانك

سنن خاتم المرسلین است استشاره کردندیانه . و این جنك مسلمین‌را حاوی بودیاخیر . شرش که ظاهر شد شرط اسلامیت و اداشتن برادر مسلم از افتادن بچاه است نه باوی بچاه اندرافتادن . یك مسئلهٔ دیکر چنانکه قلم عثمانی یعنی معارف که باصطلاح عصر زبان مملکت متمدن‌مطبوعات است بی عدالتیٔ دولت ایران را می نماید که موجب این‌حرکات شده . راست است‌نمیتوانیم بکوییم در ممالك ایران زنجیر عدالت آویخته شده است . ولی اینهمه شورش و انقلابهای پی در پی‌درخاك عثمانی خاصة‌حرکات‌اختلال‌آمیز مسلمانان (یمن) و (قوزان) و (دیار بکر) و خصوصا قیام پیرا رسالهٔ همین شیخ عبیداه‌را که تاموصل با تفنکهای (هنزمارتینی) که‌درجنك روس‌از قشون عثمانی‌کرفته و باپولی که‌ازدهات ارامنه‌اندوخته‌بودواقع‌شداز برای‌برچیدن‌عدالت منبسطه دراین‌ملك تصورکنیم . وقبول‌اینهمه مخارج‌دول از برای حفظ حقوق تبعهٔشان‌درمحاکم نظامیهٔ دولتی از برای عدم سرایت عدل وداد بر حالت تبعهٔ شان انکاریم . خلاصه هرکاه همهٔ اینکونه چیزهارا جواب داده شود موجب ملالت خاطر مسلمانان منصف‌کار آکاه کرددلهذا بنکارش این مختصر اکتفا و رزیده‌طبع نشر آنرا منوط برأی مدیرمحترم اختر کذاشتم .

امضا

یکنفر ایرانی تنباکو فروش

روزنامهٔ (وقت) درنسخهٔ پر پروزی‌خودپارهٔ ازتلکرافنامهای کهنه که در بعض‌اخبارنامهای روس واروپ نوشته شده و دارای وقوعات‌اول اختلال وشورش آکراد است درج‌نموده است. مثلاازقول‌اخبارنکار (مسکوا)بموجب‌تلکرافنامهٔ بلا تاریخ تبریز میکوید . (درجنکی که‌درسمت مراغه بوقوع رسیده است عساکر ایران‌پریشان شده است . شیخ عبیداه رو بتبریز پیش میرود . در نکاهداری (ارومی) امیدی باقی نمانده‌است)درمقام‌شاهد و اثبات و تاییداین‌سخن از زبان اخبارنامهٔ (کلوس) میکوید .

بموجب تلکرافنامهٔ که از تبریز باخبارنامهٔ کلوس‌رسیده‌است شهر تبریز درحالت خطرناکی بوده‌است . از جانب دولت روس بقونسل خود مقیم تبریز دستورالعمل داده شده است‌که از شهر مذکور بیرون بشود . علاوه برآن دولت‌روس‌بسرحدخود برای نکاهداریٔ‌حدود قشون خواهد فرستاد .

﴿ اختر ﴾

ازهمین جملهٔ آخری که . (دولت روس برای حفظ حدود بسرحد خود قشون خواهد فرستاد معلوم میشودکه این‌تلکرافنامها خیلی کهنه‌است‌که (وقت)درمقام‌خوشوقتی مینویسد زیرا دولت روس درآغاز شورش چنانکه‌قاعده است بسرحد خود برای نکاهداری حدود قشون فرستاده بود و بتازکی نه چنین مطلبی درمیان هست و نه قشون فرستاده میشودبااینکه (وقت) خود بخوبی میداند که سلسلهٔ جمعیت اکراد تارومار کردیده و رئیس الاشرار شیخ بدکردار هم بخاك حکاری کریخته‌است ودرباب کیفر کردار ناشایست آن پرجاهل وشیخ کمراه درمیان دولتین عثمانی و ایران مذاکرات هست تا نتیجهٔ آن چه شود . باهمهٔ اینها باز از نوشتن این مقولات کهنه و مندرس که ناقل شجاعت و بسالت اکراد است آیا وقت را چه حاصل تواند شد حقیقت مقصود بعض اخبارنکاران این‌پای‌تخت‌رادرباب‌اعظام‌ومبالغهٔ‌این‌مطلب‌نفهمیدیم درحالتیکه بابعالی فرار وکذشتن شیخ عبیداه‌را بخاك عثمانی بطوررسمی بسفارت کبرای دولت علیهٔ‌ایران اظهار داشته‌است وهمه‌کس هم‌میدانند بازدانسته وفهمیده اخبارنامهای این پای تخت مینویسند که‌شیخ‌عبیداه خودرا باسماعیل قلعه کشیده اکرادبسر اوجع میشوند ودرآغاز بهار آینده دو باره آغاز به‌فتنه وشرارت‌خواهند نمود بملاحظهٔ پارهٔ مقصود خودشان این‌کونه‌خبرهای بی‌اصل‌وواهی‌را ازاینجاوآنجاپیدانموده‌مینویسند ولی اطلاعات صحیح خودشانرا که‌میدانند شیخ کریخته ودرخاك دولت علیه است بدان‌نمی افزایند . بنابراین میتوان کفت نوشتن اینکونه خبرهای کهنه که‌بعض آنها بکلی بی‌اصل است محض بملاحظهٔ‌این‌است که‌سایر اکرادرا مأیوس نموده تشجیع وتحریص نمایند که بلکه‌دو باره بسر عبیداه جمع شده بلکه باز بنای فساد درآنحدود بکذارند . هرکاه مقصود غرض آمیزی نداشتند میبایست حقیقت حال‌را بطور یکه اطلاع دارند بنویسند نه‌اینکه برای پیشرفت مقصود خود شان تلکرافنامهایی‌را که‌چهل روز بل‌بیشتر ازتبریز باخبارنامهای (مسکوا) و (کلوس) رسیده‌است تاریخ آنانرا برای اینکه درنظرها کهنه ننماید حذف نموده باقی مطالب‌را چنانکه درفوق ذکرشد بکمال افتخار بنویسند . اسماعیل قلعه‌کجا شیخ‌کجا جنك مراغه کدام‌وقت بود تهدید تبریز چه زمان . هرکاه مقصود دلخوشی وتسلیت است همین فقرات وحشت اشقیارا که‌درهنکام فرصت بکار بردند بخاطرخود بیاورند اکر متسلی نشدند آنوقت شمهٔ ازآن وقوعات وحشت آمیز دهشت انکیز را بنویسند که‌هم‌خود تسلیت حاصل میکنند وهم‌درجهٔ شجاعت‌عاصیان‌واشقیابرجهانیان معلوم میشود. وهمچنین‌است فقرهٔ‌را که‌درنسخهای پر پروزی مینویسند دولت روس بقونسل خود که‌درتبریز استدستورالعمل‌داده‌است که‌ازشهرمذکور بیرون شود که‌این‌یکی بکلی بی‌اصل است . حقیقت اینکونه‌نشریات روزنامهای این پای‌تخت موجب تاسف است .

از آنجمله است کاغذی که روزنامهٔ (ترجمان حقیقت) از وان کرفته در نسخهٔ روز دوشنبهٔ خود بشمارهٔ ۷۳۱ نقل نموده است . صاحب کاغذ از روش افادات خود میخواهد جملهٔ مظالم و تعدیات را که اکراد عثمانی یعنی اعوان‌عبیدی تاکنون در بارهٔ ارامنهٔ تبعهٔ عثمانی بکار برده اند پرده پوشی نماید میکوید . (راست است در مساکن‌ارامنه که نزدیك بحدود است‌کاه‌کاهی پارهٔ حرکات ناشایست بظهور میرسدسبب‌آنهم ازتجاوز عشایر ایران است‌که‌قومیت‌وجنسیت‌را ملاحظه نموده بهرکس راست میآیند تعرض میکنند که این یکی بدلائل متعدده ثابت‌میشود. تا آخر سخن) آفرین بکاغذ نویس بی غرض که از نوشتن آن کاغذ مطول دو مقصود بی‌غرضانه در نظر داشته است یکی ستایش والی دوم پرده پوشی مظالم‌اکراد عثمانی و اسناد دادن این همه مظالم‌رابعشایر ایران آن نیز بدلائل واضحه‌راست است‌دلیل واضحتر ازاین نمیشودکه اشقیای‌اکراد در زیر ریاست عبیداه حدود ایران‌را کذشته هفتاد و هشتاد پارچه دهات ایران را سوخته اند . خلاصه سایر مطالب کاغذ مذکور را ازاین قرار قیاس باید نمود . زیرا تاکنون اززبان‌مظلومین‌ارامنه‌درهیچوقت‌ودرهیچ‌جانامی

ازعشایرایران شنیده نشده‌است • هرگاه جزؤی نامی‌ازآنان بودی تاکنون ولولهٔ این مبالغه کویان جهانرا فراگرفته بود • امیدواریم که‌پس‌ازاین رفقای مابجای نوشتن مطالب اینکونه کاغذها وخبرهای‌مبالغه‌آمیز ودروغین‌مواد مفیده ونصایح سودمند بحال دولت وملت‌را بنویسند وهرکونه کاغذ وخبرهارا ناخوانده وناسنجیده درصحائف خود نیاورند • از (شهزاده‌باشی) بکردستان درمیان عشیرت (منکور) بملاعثمان‌بواسطهٔ تلکراف خبر داده ازآنجا در ظرف هشت روز بواسطهٔ پوست هوایی باسلامبول کاغذ نیاورند و بدین کاغذ های ساخته رو زنامهٔ کرامیٔ خود شانرا درنظر دوست و بیکانه بی‌اعتبار وخوار ننمایند • مانند (جریدهٔ حوادث) درکاغذی که بتاریخ ۱۷ ذی‌قعده بقول خود ازایران کرفته است وفات نواب حشمة الدوله‌راکه‌در ۲۲ ذی‌حجه و بیست و پنجروز بعد ازآن اتفاق افتاده است نویسند • و بموجب کاغذ ۲۲ تبریز خبرتلکرافیٔ‌ازانسی‌را که‌در ۱۰ ذی‌حجه در باب استرداد ساوجبلاغ رسیده است تکذیب ننمایند• از علم غیب خبر ندهند • هرگاه‌بکذب فروشی میل دارند چنان دروغی بسازند اقلا پنج روزی درنظرها فروغ داشته باشد •

خارجیه

﴿ کاغذ از تبریز ﴾

جناب مستطاب اجل سپهسالار اعظم چند روز بعداز تشریف فرمایی تبریز روز پنجشنبه بیست و دوم ذی‌قعده محض بجهة تشویق اجزا ومتعلمین مدرسهٔ مبارکهٔ دارالفنون تبریز را احضار فرموده مقرب الخاقان میرزا عباس خان سرتیپ طرف عصر اجزا ومتعلمن را بقاعده وترتیب شایسته در دیوانخانهٔ مبارکه حاضر کردند جناب مستطاب معظم الیه بجهة مزید تشویق آنان بصحن دیوانخانه تشریف آورده بعدازمعرفی‌ازمعلمین‌وشاکردان آنان‌رامورد نوازش فرموده شاکردان را امر مشق و تعلیم نظامی داده شده ساعتی مشغول مشق وتعلیم کردیده از حسن انتظام و تعلیم شاکردان و اقدامات معلمین اظهار خشنودی فرموده‌پس ازآن‌شاکردان صنف مهندسین سپرده‌بنواب محمد میرزای‌مهندس معلم ریاضی که‌ازدوسال باینطرف‌مشغول برداشتن نقشهٔ تمام شهر تبریز بودند و اینروزها تمام شده بود یك لوحه از نقشهٔ مذکور را بجناب‌معظم‌الیه تقدیم نموده موقع حسن قبول یافته‌مورد تحسین شدند و مبلغی نقد نیز بطور انعام بمعلمین‌ومتعلمین مرحمت شده بر مراتب شوق و تحصیلشان افزودند •

در باب شورش اکراد از تفصیلات معلوم است آکاهی حاصل‌نموده اید همین قدرکه شعلهٔ آتش فساد آنان بکلی فرونشسته سلسلهٔ جمعیتشان پراکنده کردیده بعضی از رؤسای آنان کشته و برخی فراری ومتواری شده‌اند • بحمداه والمنه ازبخت‌بلند اعلا حضرت‌پادشاهی این‌فتنهٔ بسیار بزرك دراندك وقتی ازمیان‌برداشته شد • حرکات لشکرنصرت اثر درهنکام جنك وجدل و بندوکرفت خیلی بقاعده ونظم بود بدرجهٔ که‌موجب تعجب‌وحیرت وتحسین وآفرین خودی وبیکانه کردید • میکویند شیخ‌الاشرار عبیداه نایکار که‌درمحال (مرکور) ارومی بود ازشکست وهزیمتهای پی‌در پی اعوان و یاران خود پای ثباتش ازجارفته بامعدودی ازاعوانش بسمت خاك (حکاری)فراری شده‌است • بدیهی است که دولت علیهٔ عثمانی بمناسبت حقوق همسایکی ودوستی و یکانکی آنشریر را بخاك خودراه نخواهد داد زیرادرجهٔشقاوت‌ووحشت یاران واعوان اودرجاهایی که‌دست یافته‌اند بنوشتن وکفتن‌نمیآید اینقدر که‌برهیچ فردازجوان و پیروکبیر وصغیر نبخشیده‌اند • مکرجبار منتقم خود انتقام اینهمه اهالی مظلوم و بی‌کناه‌را ازان‌ظالم بی‌باك بکیرد • امروز مطلب‌عمده نبود وزیاده براین‌را مجال هم‌نداشتم انشاءاه هفتهٔ آینده وقوعات‌را هرچه باشد خواهم نوشت •

اخبارنامهٔ (انکلشمین) منطبعهٔ (کلکته) درضمن مقالهٔ که در باب افغانستان نوشته است دولت‌انکلیس‌را باجرای‌یکی ازاین‌موادچهارکانهٔ ذیل یاد آوری می نماید •

نخست• اینکه دولت‌انکلیس‌شهرقندهار را بزیر استیلای دائمی خود اورده و بقدر لازم عساکر در آنجا اقامت دهدکه هرکاه در آینده هراتیان خیال یورش آنجارا داشته باشند آنان را ازاجرای این‌خیال باز داشته قوت مدافعهٔ آنان‌را داشته باشد •

دوم اینکه• دولت مشارالیها هرات‌وقندهار هر دورا استیلا و ضبط نماید •

سوم‌اینکه• هرات‌را بدولت ایران واکذار نموده خود نیز قندهار را مالك شود و یا اینکه ادارهٔ قندهار را باز بامیر عبدالرحمن خان محول نماید •

چهارم آنکه • قندهار و هرات هردورا بیك حاکم مقتدر که دوست دولت انکلیس باشد بسپارد •

(مفرح القلوب)

ترجمهٔ مقالهٔ ایست که درباب حرکات عسکریٔ دولت روس درسمت آسیای میانی برضد ترکمانان از اخبارنامهٔ (دیلی تلکراف) نقل میشود

(بقیهٔ‌از شماره ۵۰)

چون درهنکام ریاست لورد بیکونسفیلد درمجلس پارلمنت دراینباب مذاکرات دورودراز درمیان بود احتمال که بافکار عمومی چنان وانمودبکنند که‌این مطلب‌را انجام‌داده‌شده‌است• حال‌آنکه کارآنچنان نیست و بدلائل‌واضح توان کفت‌که مسئلهٔ مذکور بموقع بسیار خطرناکی رسیده است •

در باب‌مسئلهٔ‌مذکور بجهة اینکه‌افکارعمومی خود درهیجان است دیکر نخواستم‌مطلبی‌بنویسم که افکار عمومی‌را بیشتر مشوش دارد این‌است مقصود کسانی را که باین مسئله اهمیت نمیدهند بانیات کسانی که این فقره‌را مهم و عمده میشمارند مساوی کرفته آرزومند این‌شدم که‌افکارمخصوص خودم‌را نیز ضمنابیان نمایم •

من درباب فهمیدن اصل وکنه مسئلهٔ آسیای میانی پس از ملاحظات دقیق و تفکرات عمیق می بینم که در قطعهٔ مذکوره خیلی کسان مختلف المذاهب مانندروس‌وهندو و انکلیس‌وخوداهالی بومیٔ آسیا مختلط هستند • لهذا وقتیکه وضع

حاضر اینهارا باتفریعات مختلفهٔ آنان قیاس وتفکر میکنم وهر قدر دراینباب بمطالعات و تدقیقات خود میافزایم بیشتر باشکالات برمیخورم ۰

دولت روس درظرف سی سال پیشتری درسمت آسیای میانی بقدر شش ملیون اراضی بحساب تربیعی بمحیطهٔ تصرف خود در آورده است وکار آگاهان میدانند که اراضی مذکوره معادل نصف قطعهٔ حاضر اروپ است ۰

هرگاه این فقره بزیر نظر دقت واعتنا آورده شود معلوم خواهد گردید چنانکه دولت روس در اروپ ازدولتهای بزرك معدود میشود درقطعهٔ آسیای میانی نیز بحرك دولتهای بزرك داخل شده است ۰

فتوحات دولت روس درسمت اروپ درظرف همین هشت و ده سال آخری بدرجه بالا کرفت که غلبات آسیا درنزد آن مانند هیچ انکاشته میشود ولی روسها در باب اجرای وصایای (پتر کبیر) که دربارهٔ آسیای میانی سپارش کرده است پیوسته آماده ومنتهز فرصت اند ۰

دولت مشارالیها باهمهٔ اینها از آرزوی توسیع حدود خود ازسمت جنوب شرقیٔ اروپ زمانی فارغ نشده از اجرای هیچ کونه اقدامات حتی بوسائل هرکونه فساد و فتنه عقب نمانده است ۰

درمقابل این آرزوی دولت روس دولت عثمانی بالطبع مانند سدی ایستاده است که بهمین جهة ازچند سال باینطرف است که درآنسامان بآرزوی خود نرسیده است ۰ از ملل سه کانه که دولت روس را تشکیل کرده است دو قسمتش تماما ازاهالی آسیا واز یك قسمت که باقی مانده است نصفی نیز آسیایی است ۰ چون این فقره درمسئلهٔ آسیای میانی دخل کلی داشت بنابراین شرح وتفصیل آن حکم لزوم و وجوب را دارد ۰

طایفهٔ مغول درقدیم الایام روسهارا پیوسته صدمات بزرك میرساندند این است که دولت روس نیز برای انتقام بیشتر ازهمه بمحو ونابود کردن اقوام مذکوره کمر همت را بسته است واین مطلب را نیز بارها اثبات نموده است ۰ اینك روسها ازعصر نهم تااینطرف هرسال یك بارکاروان بحدود چین وهندوستان فرستاده بترقی وتوسیع دائرهٔ تجارت خودشان اقدام وآغاز نموده اند ۰

پس ازآن ازراه ولایت (حاجی ترخان) به پیش بردن مراودات تجارتی آغاز نموده تایکدرجه نیز موفق شده بودند ۰ پس ازمدتی که ازدماغهٔ (امید) بهندوستان راه کشف نمودند تجارت راه حاجی ترخان بکلی متروك کردید ۰ هفتاد سال پیش ازاین حدود روس تاشهر هرات یکهزار ودو یست میل مسافت داشت ودرآنحال باهمهٔ این دوریٔ مسافت خیال یورش بهرات وتصرف آنجارا داشت اکنون ازهمه جهت حدود روس تاهرات سیصد میل مسافت دارد و باین حساب درعرض مدت مذکور دولت مشارالیها نهصد میل مسافت بطرف هرات طی کرده بمقصود خود نزدیك شده است ۰

هرگاه دولت روس یکبار این مسئله را تصور و باجرای فعلیات آن قیام نماید بدون فوت وقت وساعت باجرای مافی الضمیر خود خواهد پرداخت وتامقصود را حاصل نکرده است از پای نخواهد نشست ۰ دولت مشارالیها چنانکه پس ازبسته شدن عهدنامهٔ (ثه سیت) فورا تصور یورش آنصفحات را پیشنهاد همت خود ساخته بود درهنکام جنك قریم نیز ازآماده نمودن اسباب تسخیر (خیوه) فارغ نبوده اسباب لازم آنرا فراهم ودرصدد یورش بود ۰ ولی درثانی بجهة پارهٔ سببهای اجباری ناچار ازاقدامات خود خود صرف نظر نمود ۰

درسال هزار وهفتصد میلادی هنکام سلطنت پتر کبیر خود برای ضبط خیوه قشون مسلح فرستاده بود ولی کاری نتوانستند از پیش بردسهل است که منهزم و پریشان برکشتند ۰ پس ازآن باز بدفعات برای اجرای این مقصود قشون بانصوب کسیل نمود درهر بار مغلوب برکشتند تا اینکه درسال ۱۸۷۳ میلادی قرعهٔ فتح آنجا بنام اعلا حضرت ایمپراتور الکساندر درآمده دولت روس بآرزوی چندین سالهٔ خود نائل کردید ۰

دولت روس پس ازجنك پیشتری بادولت عثمانی وامضاشدن عهدنامهٔ (ادرنه) درباب ضبط واستیلای خیوه بادولت ایران عهدنامهٔ بستند که اراضیٔ استیلاشده درمیان دولتین بالسویه تقسیم بشود ولی درتاریخ مذکور در قطعهٔ لهستان اختلال وشورش ظاهرشده قوت عسکری را که در (اورانبرك) برای رفتن بخیوه آماده شده بود باقتضای زمان ازفرستادن بآنجا صرف نظر نموده. برای تسکین اختلال بقطعهٔ لهستان روانه داشته: ازآنروکار ضبط خیوه عقب ماند ۰ پس ازآن واقعهٔ جنك قریم روی داده با اینکه دولت روس ناچار بود ازاینکه همهٔ قوت لشکریٔ خودرا درمقابل اردوهای دول متفقه بکذارد باز ازاجرای ضبط خیوه صرف نظر ننموده (دراورانبرك) اردو یی مرکب از بیست هزارنفر برای عزیمت بجانب خیوه آماده داشته علاوه برآن درسمت آسیای میانی بضبط واستیلای پارهٔ مواقع واستحکامات نیز موفق شده بود که پس ازاستیلای آنجاها خود نیز پارهٔ استحکامات دیکر ازنو ساخته بود ۰ اکرچه جنك قریم تایکدرجه مانع پیشرفت مقاصد روس درسمت آسیای میانی کردید ولی هیچوقت ازاجرای مقصود خود بکلی فراغت ننمود سهل است که بخاطر وخیال خود هم نیاورد تااینکه نیات خودرا پیش برده از راههای بسیار صعب المرور کذشته باطراف خیوه که بجهة صعوبت راه طبعا حکم استحکام متین وفوق العاده داشت رسیده بیرق روس را بدیوار قلعهٔ شهر مذکور نصب نمود اکرچه دولت انکلیس برای کرفتن جلو تصورات روس درسمت آسیای میانی پیاره اشکالات وحتی انعقاد عهدنامهٔ را دراینباب ازدولت روس خواست ولی دولت مشارالیها هرکونه سؤالات انکلیس را بکمال ملایمت جواب داده وهرخواهش دولت مشارالیها را درنهایت ملاطفت پذیرفته میکفت چنانکه خواهش دولت انکلیس است آنکونه رفتار خواهم نمود ولی ازطرف دیکر هیچ سکته بکارخود وارد نیاورده مشغول ضبط واستیلای جاهایی بود که دولت انکلیس خود بمناسبت تجاوز حدود آنجاها کله وشکایت مینمود ۰

پرنس غورچاکوف معتقد این بود قوت لشکریٔ که دولت روس برای استیلای سمرقند فرستاده بود بی نیل مرام خواهد برکشت درثانی وزیرجنك دولت مشارالیها نیز باین رای واعتقاد پرنس مشارالیه همراهی نموده بود ۰ ولی باهمهٔ اینها بازازجانب حکومت روس بکوماندان لشکر مذکور دستورالعمل داده شده بود که ازصاحبان املاك وزراعت که شصت میل مسافت دور ازسمرقند مسکن داشتند ازهریك یکمنات وبیست کاپك بطور بده و بنام مالیات کرفته شود ۰ ازاین تفصیلات مقصود من این است یاد آوری

نمایم ازاینکه دولت روس هرجایی‌را که‌خواسته است استیلانموده بحیطهٔ تصرف خود بیاورد نخست اهالی آنجاهارا بوقوع مظالم وتعدیات متهم داشته خودنیز ببهانه ونام تربیت‌آنان‌لشکر بآنجاها فرستاد بهمین وسیله آنجاهارا بزیر استیلای دائمی خودمیآورد .

با لفرض بکو یم د ولت ایران ازاین‌کونه حیل ودسایس ر وس اطلاع حاصل ننموده است دیپلوماتهای انکلیس که‌بکارآکاهی‌صاحب‌شهرت شده‌اند آیا آنان‌نیز ازاین حرکات‌روس اطلاع کامل حاصل ننموده‌اند ؟

بنام اینکه دولت روس بحمایت عیسویان شرق برخواسته‌است‌کول خورده واسطهٔ‌اجرای مقاصدروس‌شدن‌جاقتی‌است که بالای آن‌متصور نمیشود .

اخبارنامهٔ مذکور پس از نوشتن‌این خطابهٔ مومی‌الیه بیانات و مطالعات خودرا دراین زمینه مینویسد . ازمقاصد حیله‌آمیز دولت روس‌همه کس تا افراد اهالی اطلاع کامل دارند مکر مسیو کلادستون . اکرچه‌مشارالیه‌هم ازنیات‌ومقاصد مشوب دولت روس‌آکاهی دارد ولی بملاحظهٔ اخذ انتقام از ترکان خیالات روس‌را همراهی نموده در پیشرفت مقاصد دولت مشار الیها اقدامات بکارمی برد . ولی‌مشارالیه باید بداند که این اقدامات او و مقاصد روس در بارهٔ‌وطن او موجب بی احترامی و بدنامی است . زیرا از دولت روس تاکنون هیچ دولتی سود مند نشده‌است که مسیو کلادستون نیز منافع‌انکلیس‌را از آنرو جستجو و تاکید نماید .

هواخواهان هیئت‌حاضر وکلای انکلستان بملاحظهٔ خاطر رئیس خودشان بازدراین مسلك ناهموار ثابت بوده پولیتیك مسیو کلادستون را تحسین‌ودر پیروی حرکات بی‌شعورانهٔ اوبرقرار باشند .....

اینك آثار تفرقهٔ امروزی افکار عمومی انکلستان بی شبهه زمان استفادهٔ خوبی برای دولت‌روس است‌که سالهای در از منتهزاین‌چنین فرصت بود . (انتهی)

﴿ اسامیٔ وکلای اختر ﴾

کسانیکه طالب خریدن سالیانهٔ‌اختردرخارج هستند درطهران بعالیجناب سلالة‌الاطیاب حاجی سیدخلف آقاتاجر نجفی رجوع نمایند .

درتبریز عالیجناب‌عمدة‌التجار حاجی‌سیدابراهیم آقا تاجر کاشانی .

دراصفهان عالیجاه مقرب‌الحضرت العلیه آقای میرزا علی محمد منشیٔ حضور حضرت والا .

درشیراز عالیجاه نبالت دستکاه آقای حاجی سیدابراهیم وکیل‌شهبندر دولت‌علیهٔ‌عثمانی .

دررشت‌بعمدة‌التجارآقامحمدآقاتاجراصفهانی .

درخراسان جناب منشیٔ محترم تلکرافخانهٔ مبارکه .

درکرمانشاهان کسان عالیجاه مجدت همراه حاجی آقاحسن وکیل‌الدوله .

درسنندج جناب والا جاه نبالت دستکاه آقا سید جابر وکیل شهبندر دولت علیهٔ عثمانیه .

درهمدان عالیجاه عزت همراه حاجی محمد سعید افندی شهبندر دولت علیهٔ عثمانیه .

﴿ بغداد ﴾ درخان دفتر عالیشان عمدة‌التجار آقامحمدکاظم تاجر همدانی .

﴿ دیار بکر ﴾ مقرب الحضرة‌العلیه‌اقامیرزا حسین کار پردازدولت‌علیهٔ‌ایران .

درارضروم بعالیشان آقا ملاصادق تاجر دیلمانی .

درازمیر عالیشان حاجی رسول آقا تاجر خوبی .

دربیروت بعالیشان حاجی بابا تاجر دیلمانی .

دراسکندریه به‌عمدة‌التجار خواجه حبیب غرزوزی .

درمصر عالیشان‌اقاملانق‌تاجرتبریزی .

درحیدرآباد دکن درسرکارنظام بعالیجاه میرزا نصرالله‌خان صاحب فدایی .

درکلکته عمدة‌التجار آقامحمدعلی تاجرشیرازی الشهیر به‌چیناوی .

درکراجی‌بندرسند جناب فضیلت‌مآب میرزا محمدشفیع‌صاحب‌مهتمم اخبارنامهٔ‌مفرح‌القلوب .

درمدراس عالیجناب فضیلت‌مآب نصیرالدین صاحب مشتهر جریدهٔ شمس‌الاخبار .

دربندر ملومین ماچین عالیجناب عمدة التجار حاجی‌ملاحسن واعظ تاجر خراسانی .

در (منداله) به‌عمدة‌التجارحاجی میرزامحمد علی‌صاحب تاجر اصفهانی .

مراجعت کرده مشتری بودن خودشانرا بواسطهٔ حضرات معزی الیهم و یا بواسطهٔ پوست مستقیماً بادارهٔ اختر معلوم نمایند .

وهمچنین دربارهٔ رسانیدن قیمت سالیانه وشش‌ماهه‌بهردو وسیله‌می‌توانند رساند .

﴿ اعلان و سپاسداری ﴾

دو نفر دخترم که یکی از شش‌سال‌ودیکری از یکسال بانطرف بچشم هر دو علت جرب و شرناق عارض شده درظرف مدت مذکوره باطبای متعدد نشان داده از مداوات ایشان چند روزی بطور موقت علل مذکوره تخفیف‌یافته بعد ازاندك مدتی باز بیش از پیش روی‌بازدیادمی نهاد و بیچاره‌کانرا ازخواب و راحت‌باز و پیوسته در عذاب میداشت تا اینکه از صیت حذاقت رفعتمآب میرزا عیسی بیك از تبعهٔ‌دولت علیهٔ ایران که درصنعت‌کحالی‌دارای‌مهارت فوق‌العاده است اطلاع حاصل نموده بمومی‌الیه مراجعت نموده در ظرف مدت ده روز از ثمرهٔ مداوات مومی‌الیه چشم هر دو روی به بهبودی‌کذاشته علل مذکوره بکلی خوب شده آثاری ازآن باقی نماندلهذا برخودواجب‌دانستم که‌هموطنان‌را از حذاقت مومی‌الیه آکاهی داده ضمناً‌مومی‌الیه اظهار تشکر و سپاسداری نمایم . محل اقامت طبیب مومی‌الیه درسمت محلهٔ (قوسقه)دراتصال قراولخانهٔ حسن پاشا است . امضا

عثمان‌ناظم‌پاشای‌فریق

﴿ طاهر ﴾